

Hydromeliorační stavby

Závlahové stavby

1. přednáška 13.4.2011

Ing. Pavla Schwarzová, Ph.D.

B 612

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Program přednášek ZS:

1. **Výpočet doplňkové závlahy**
2. **Automatizované závlahové systémy**
3. **Postřik**
4. **Lokalizované závlahy**
5. **Dělení závlah podle účelu**
6. **Dělení závlah podle způsobu**
7. **Závlaha zvláštních kultur (aplikace kapkové závlahy)**
8. **Jakost vody pro závlahu**

Program 1. přednášky:

Výpočet doplňkové závlahy

1. Vláhová potřeba

Výpočtík :o))

2. Závlahové množství

Výpočtík :o))

3. Závlahová dávka, využitelná zásoba vody

Videíčko :o))

Automatizované závlahové systémy

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

1. Výpočet doplňkové závlahy

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha

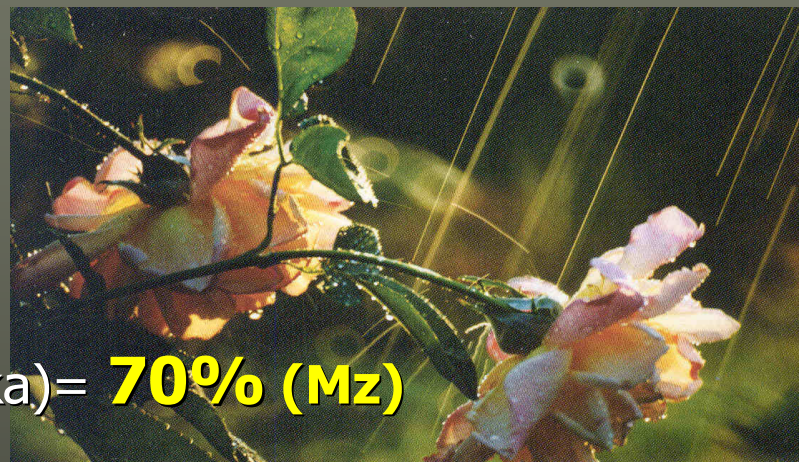
Doplňková závlaha

= (výpočet) množství vody, které **potřebujeme během vegetačního období dodat dané plodině závlahou** na jednotku plochy k doplnění přirozeného obsahu vody v půdě a úhradě všech ztrát vody (s výjimkou ztrát v přivaděči) = **Mz**

100% (tj. Vc) - **30%** (příroz. srážka) = **70% (Mz)**

- Vc** **vláhová potřeba**
- Mz** **závlahové množství**
- Md** **závlahová dávka ($Mz = \sum Md$)**

Výpočet Vc, Mz ukázka výpočtu

Vláhová potřeba plodiny

V_C (m^3/ha , mm)

Def: Množství vody, jež rostlina spotřebuje pro předpokládaný vývoj ve vegetačním období k fyziologickým pochodům v daných klimatických podmínkách

$$V_c = V_t + V_e + V_{rt}$$

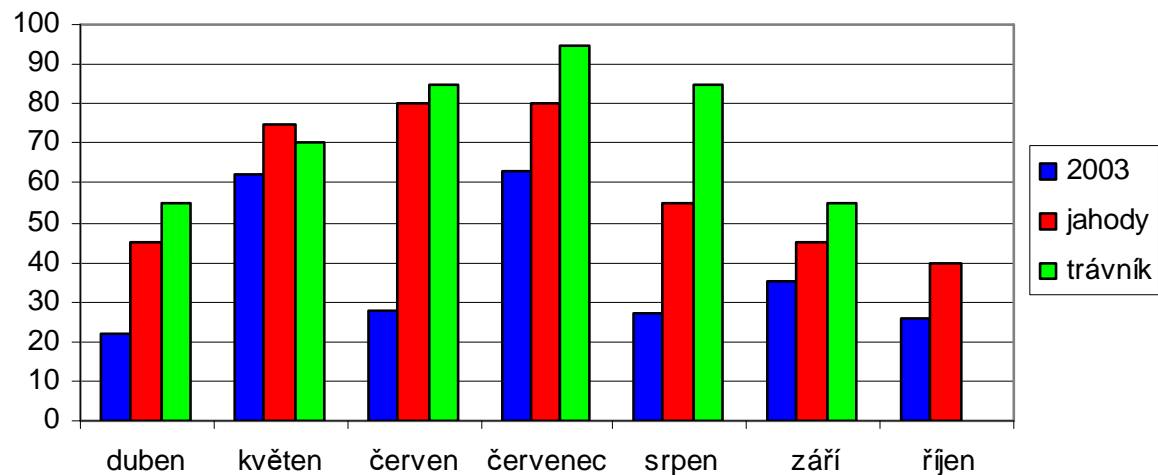
Stanovení: EXPERIMENTÁLNĚ (lyzimetr) x ČSN 75 0434 x KLIMATICKÁ ZMĚNA
Biologická křivka plodiny

Ideální srážka ($\div V_c$)

Takový měsíční úhrn srážek ve vegetačním období, při němž byly v daných klimatických podmínkách dosaženy optimální výnosy

Metoda Klatt, Hemerka

vláhová potřeba plodiny x srážky rok 2003

Možnosti určení Vc

Zjištění Vc vyžaduje zjištění **Evapotranspirace** (úbytek vody z půdy nebo z povrchu rostlin)

- . Metody vodní bilance ... Lyzimetrická rovnice vodní bilance
- . Metody mikroklimatické
- . Metody empirické ... v praxi nejjednodušší

Výpočet Penmana:

$$ET = \alpha \cdot E_o$$

α .. .Redukční součinitel podle Penmana

Listopad až únor 0,6

Březen až duben 0,7

Květen až srpen 0,8

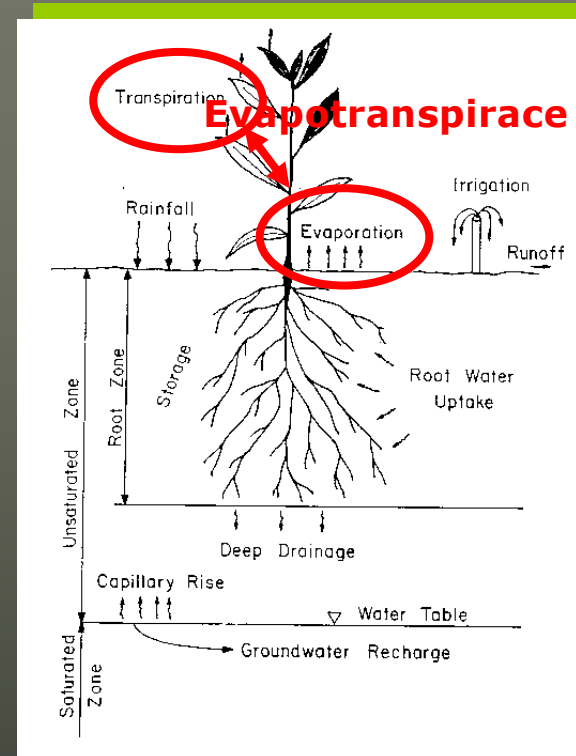
Září až říjen 0,7

E_o... výpar z volné hladiny

Grafická metoda Sláma- Pýcha:

$$V_c = \sum S_d \cdot K_b \text{ (mm)}$$

S_d .. Sytostní doplněk = nasycení vzduchu vodními parami (čím je vzduch sušší a teplota vyšší tím je sytostní doplněk větší). **Týdenní \sum teplot a \sum SD** uspořádám do teplotních intervalů (teplotní skupiny jsou empiricky vypracované **á 200 °C**), např. 0-200, 200-400 ...atd. a Odečítám K_b ... koeficient biologické křivky z ČSN 75 0434

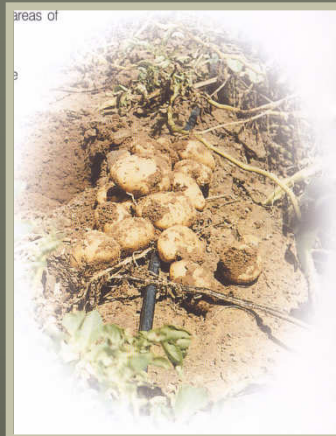
Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Vláhová potřeba

Research and Technology Operational Programme (EPET)

Rajčata
1.5. – 15.9.
 $V_c = 2500 \text{ m}^3/\text{ha}$

Brambory rané
Polabí **1.4. – 30.6.**
 $V_c = 2000 \text{ m}^3/\text{ha}$
JM **20.3. – 20.6.**
 $V_c = 2200 \text{ m}^3/\text{ha}$

Výňatek z ČSN Výpočet doplňkové závlahy

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Stanovení V_c dle ČSN 75 0434

Směrné hodnoty celkové vláhové potřeby - V_c - polních plodin

Plodina	Polabí		Jižní Morava	
	Vegetační období	V_c m ³ /ha	Vegetační období	V_c m ³ /ha
pšenice ozimá a žito	1. 10.-10. 11. 1. 4.-20. 7.	2300	1. 10.-10. 11. 1. 4.-20. 7.	2400
jarní ječmen a pšenice	1. 4.-20. 7.	2000	20. 3.-10. 7.	2000
oves	1. 4.-31. 7.	2250	20. 3.-20. 7.	2250
kukuřice - zrno	1. 5.-30. 9.	3200	20. 4.-30. 9.	3400
proso - hlavní plodina	1. 5.-15. 8.	2300	1. 5.-15. 8.	2300
proso po ozimé směsce	1. 6.-15. 9.	2300	1. 6.-15. 9.	2300
luštěniny - jedlé	1. 4.-31. 7.	2000	20. 3.-20. 7.	2000
luštěniny - krmné	1. 4.-20. 8.	2500	20. 3.-10. 8.	2600
slunečnice na semeno	-	-	1. 4.-30. 9.	2800
mák, hořčice	10. 4.-15. 8.	2100	1. 4.-31. 7.	2100
řepka ozimá	20. 8.-10. 11. 1. 4.-20. 6.	2100	20. 8.-20. 11. 20. 3.-20. 6.	2400
cukrovka	1. 4.-30. 9.	3700	20. 3.-30. 9.	4000
tabák	-	-	15. 5.-15. 9.	2500
soja	-	-	1. 5.-30. 9.	3100

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha

Vc experimentálně

Evapotranspirační vláhová potřeba - bilanční rovnice

$$ET = P - (Vz + VI + Vi + \Delta Vw + \Delta Vs) / A$$

EP ... transpirace + evaporace

VI ... ztráta vody z uvažované plochy mimo Vz

Vi ... objem vody zachycený intercepčí

ΔVs ... změna objemu vody nad HPV

P ... energie získaná při fotosyntéze nebo ztracená respirací

Vz ... povrchový a podpovrchový odtok z uvažované plochy

ΔVw ... změna zásoby podzemní vody

A ... velikost uvažované plochy

Lyzimetr = nádoba naplněná půdou s vegetací a zasazená do přirozené půdy s týmž porostem, jako v okolí, od níž je však hydrologicky izolována. Úbytek zjištěného původního a přidávaného množství vody v nádobě v určitém čase udává Vc

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Biologická křivka vláhové potřeby cukrovky:

Plodina	Teplotní skupiny °C													
	0	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	2200	2400	2600
Pšenice jarní	0,43	0,58	0,65	0,82	0,86	0,81	0,75	0,64	0,61	0,53				
Pšenice ozimá - prod. rok	0,51	0,63	0,77	0,86	0,86	0,75	0,51	0,43						
Ječmen jarní	0,32	0,46	0,81	0,88	0,86	0,79	0,65	0,62						
Ječmen ozimý - prod. rok	0,42	0,61	0,76	0,81	0,81	0,90	0,79	0,54						
Žito ozimé - prod. rok	0,65	0,68	0,73	0,65	0,54	0,48	0,43	0,38						
Cukrovka	0,50	0,56	0,56	0,57	0,68	0,71	0,76	0,78	0,78	0,76	0,74	0,69	0,67	
Řepa krmná	0,42	0,51	0,53	0,58	0,64	0,72	0,70	0,80	0,85	0,84	0,74	0,65		

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Metodika IS podle Klatta, Hemerky

Ideální srážky \equiv jednoduchá metodika podle prof. Klatta (Německo):

Pro jednotlivé plodiny byly stanoveny měsíční velikosti ideální srážky statistickým vyhodnocením srážek v letech, kdy bylo dosaženo mimořádně příznivých výnosů. Hodnoty IS vztaženy ke konkrétní měsíční teplotě!

Princip opravy IS pro konkrétní lokalitu:

Podle průměrné měsíční teploty lokality za každý +1°C navyšují IS Klatta o 5mm a naopak pro každý -1°C v lokalitě snižují IS Klatta o 5mm.

Interpolace

Na závěr výpočtu podle Klatta se provádí oprava pro lehké (písečné půdy, viz % zrn I.

Kategorie) = navýšení opravených IS o 10 -15%, u těžkých (jílovitých) se naopak IS o 10 -15% sníží

G. Hemerka (ČR), zohlednil do IS i půdní druh.

Proto IS podle Hemerkových tabulek (opravené Klattovy) již odečítáme pro danou teplotu v lokalitě a přímo již pro např L (LEHKÉ PŮDY), S (STŘEDNÍ), T (TĚŽKÉ)

Nakonec převést jednotky mm a m³/ha

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Výpočet Vc pomocí IS

Na závěr výpočtu **IS podle Klatta** (SRN) se provádí oprava pro Lehké (písčité půdy, viz % zrn I. Kategorie) = navýšení opravených IS o 10 -15%, u Těžkých (jílovitých) se naopak IS o 10 -15% sníží

G. Hemerka (ČR), zohlednil do IS i půdní druh.

Proto IS podle Hemerkových tabulek (opravené Klattovy) již odečítáme pro danou teplotu v lokalitě a půdní typ (pro L (LEHKÉ PŮDY), S (STŘEDNÍ), T (TĚŽKÉ))

Plodina	Měsíc a průměrná teplota /°C/						Celkem
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	8	13	16	18	17	14	
Ozimé žito	35	70	70	45	-	-	220
Jarní žito	45	65	70	50	-	-	230
Ozimá pšenice	35	65	70	60	-	-	230
Jarní pšenice	45	65	70	60	-	-	240
Oves	50	65	75	60	-	-	250
Jarní ječmen	50	60	70	45	-	-	225
Ozimý ječmen	40	65	60	30	-	-	195
Proso	-	45	55	70	65	-	235
Kukuřice	-	50	60	70	65	50	295
Len	45	65	75	65	-	-	250

reální srážky podle G.Hemerky v mm

Měsíc	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Celkem
tepl. normál °C	9	14	17	19	18	14	12	
S	40	75	75	50		60	40	340
L	45	85	85	60		70	45	390
T	35	65	65	45		50	35	295
S	40	70	75	65			50	300
L	45	80	85	75			60	345
T	35	60	65	55			45	260
S	45	70	65			60	40	280
L	50	80	75			70	45	320
T	40	60	55			50	35	240
Pšenice jarní	S	50	70	75	65			260
	L	60	80	85	75			300
	T	45	60	65	55			225
Ječmen jarní	S	50	60	70	50			245
	L	55	65	75	60			285
	T	45	55	65	45			210

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Výpočet Vc pomocí IS

Ideální srážky pro zelí pozdní podle Hemerky (mm)

plodina	půda	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	celkem
		9	14	17	19	18	14	12	
Zelí pozdní	S		65	75	95	95	60		390
	L		75	85	110	110	70		450
	T		55	65	80	80	50		330

1b) Tabulka pro výpočet Vc z Ideálních srážek

Měsíc	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Celkem (mm)
Teplota Hemerka	9	14	17	19	18	14	12	
Teplota Třebešice	8,4	13,8	17,2	19,5	16,8	14,6		
IS L - Půda lehká		75	85					
Oprava teploty		- 0,2	+ 0,2					
Opravená IS		74	86					

Odpověď: Vláhová potřeba pro zelí pozdní v Třebešicích v roce 2009 stanovená metodou opravy IS je mm, tj. m³/ha.

Závlahové množství

Definice M_z (m^3/ha , mm):

= množství (závlahové) vody, které je nutno přivést pěstované plodině ve vegetačním období na jednotku zavlažované plochy k doplnění přirozeného obsahu vody v půdě k úhradě všech ztrát vody vzniklých při závlaze na zájmové ploše.

$$M_z = k_z (S_i - S_v)$$

S_i ... (opravené) **ideální srážky Klatt, Hemerka $S_i = cca V_c$**

S_v ...srážkový úhrn za vegetační období

v průměrném, konkrétním nebo směrodatně suchém roce

k_z ... ztrátový součinitel, vyjadřuje ztráty vody na zavlažované ploše

Vybrané hodnoty ztrátového součinitele k_z (například):

- **Postřik 1,15 – 1,25**
- Výtopa 1,65 – 2,5
- Kapková 1,05 – 1,15

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Výpočet Mz pomocí IS a Vc

1c) Tabulka pro výpočet Mz z IS

$$Mz = kz (Si - Sv)$$

Měsíc	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Celkem (mm)
Opravená IS (mm)		74						
Sv Třebešice (mm)	26	18	56	41	55	14		
Si - Sv (mm)								

Mz postřik ... kz = 1,2

Mz výtopa ... kz = 2

Odpověď: Závlahové množství pro zelí pozdní v Třebešicích v roce 2009 stanovená metodou opravy IS je postřikem mm, tj. m³/ha a výtopou mm, tj. m³/ha.

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha

Stanovení M_z z V_c

$$M_z = k_z (V_c - \alpha S_v - W_z - W_k)$$

V_c ... vláhová potřeba zavlažované plodiny za vegetační období [m^3/ha]

α ... **součinitel využitelnosti srážek** ve vegetačním období (půdní poměry, sklonitost terénu, intenzita srážky, vliv větru...)

$$\alpha = 1 - o - v, \text{ kde}$$

o ... povrchový a podzemní **odtok**

v ... **výpar**

Půdy hlinité $\alpha = 0,75$ Půdy jílovité $\alpha = 0,70$ Půdy písčité $\alpha = 0,60$

S_v ... srážkový úhrn za vegetační období [m^3/ha] **SKUTEČNĚ PODLE VO!!!!**

W_z ... využitelná zásoba vody v půdě ze zimních srážek na začátku vegetačního období (cca první dva měsíce) [m^3/ha]

W_k ... využitelné množství vzlínající podzemní vody, závislé na druhu půdy a hloubce HPV [m^3/ha]

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Výpočet Mz pomocí Vc

1d) Tabulka pro výpočet Mz z Vc pro zemědělský osevní postup

Návrh závlahového systému, výpočet potřebného zásobního objemu MVN (na několik desítek let) – nutno používat data ČHMÚ

$$Mz = kz (Vc - \alpha Sv - Wz - Wk)$$

Plodina	VO	Vc (m ³ /ha)	Sv (mm)	0,8* α Sv (m ³ /ha)	Wk (m ³ /ha)	Wz (m ³ /ha)	Mz (m ³ /ha)	F (ha)	Oz (m ³)
Brambory pozdní								70	
Celer								10	
Cukrovka								30	
Celková potřeba ZV na celý osevní postup za VO činí									

Data pro brambory pozdní:

VO 20.4. – 2.9., Vc ČSN = 3000m³/ha, Wk ČSN=271m³/ha, Wz ČSN= 150m³/ha, srážky: IV:43mm, V:50mm, VI:67mm, VII:72mm, VIII:65mm,IX:44mm, alfa = 0,6

Odpověď: Pro nově navrhovaný závlahový systém v lokalitě Třebešice je závlahové množství pro závlahu postřikem mm, resp. m³/ha a celková potřeba závlahové vody m³.

Závlahové množství

Co je to?

= doplňková závlaha, deficit srážek, $Mz = kz (Si - Sv)$

„Druhy“ stanovení Mz ?

- Pro průměrný rok (např. počítám li průměrnou spotřebu energie)
- Pro směrodatně suchý rok (např. pro rozměr závlahových zařízení nebo stanovení vydatnosti vodního zdroje) **80% zabezpečení**
- Pro konkrétní rok (výpočet dotací, neplateb za závlahovou vodu)

Jak zjistím? (Řízení zavlažování)

- Metody hydroopedologické
 - (pro homogenní půdní vlastnosti, čidla pro měření sacích tlaků půdní vody, tenzometry)
- Metody klimatické
 - (stanovují hodnotu evapotranspirace, vláhové potřeby plodiny týdně, dekádně a jejich záznam v relaci s hodnocením úhrnu přirozených srážek v závislosti na aktivní hloubce provlažení)
- Metoda ideálních srážek

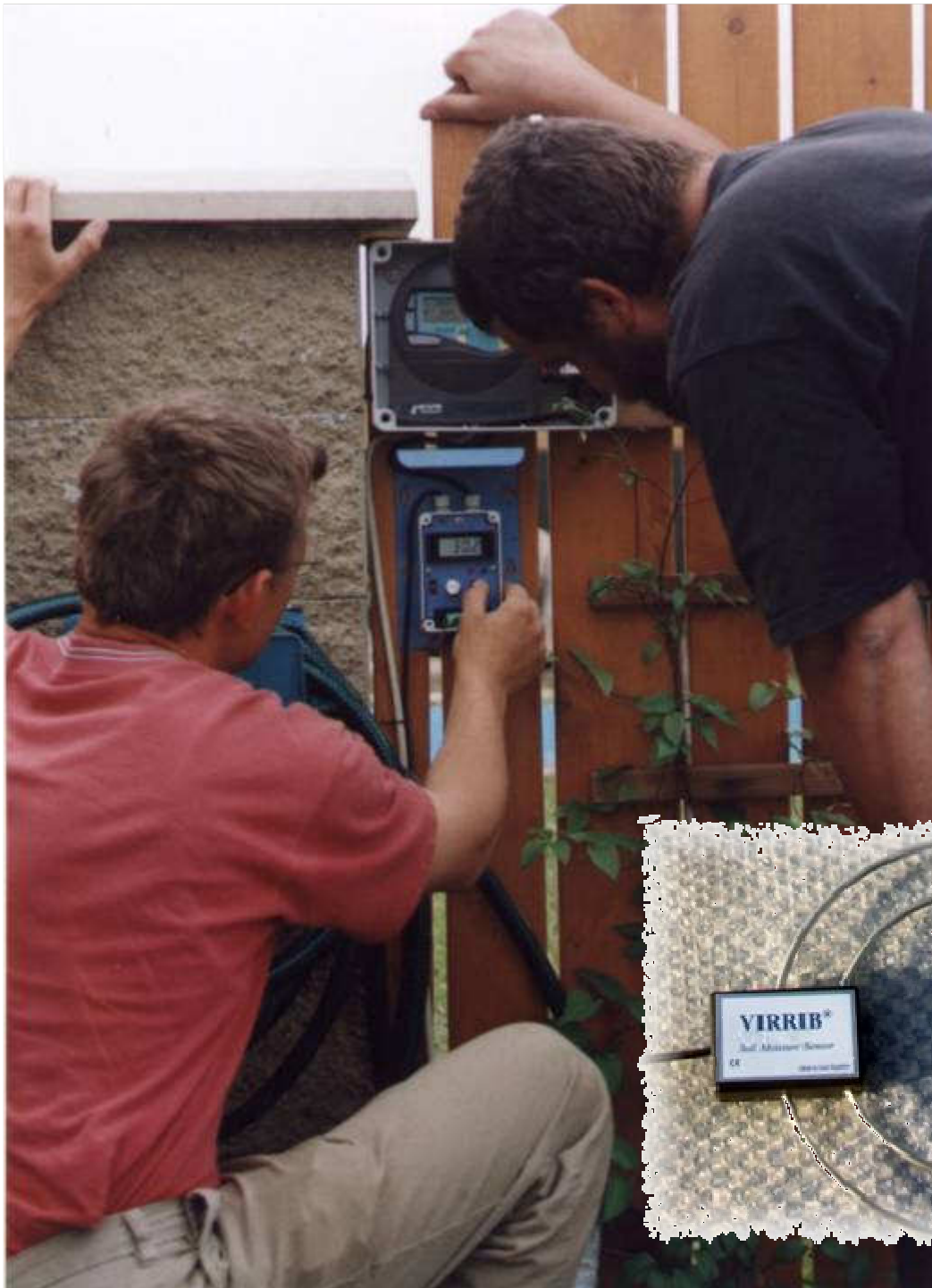
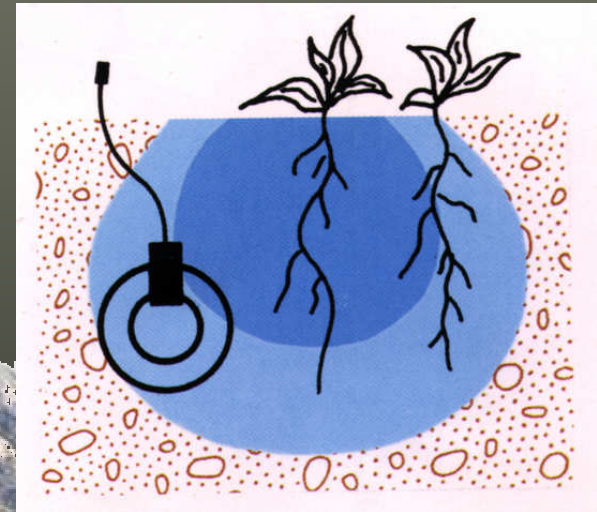
Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Automatika

Ovládací jednotky

spouštění jednotlivých ventilů
a podle čidla (optimální
úroveň půdní vlhkosti)

Závlahová dávka

DEFINICE ($m^3 ha^{-1}, mm$) :

Množství vody dodávané závlahou rostlinám ve vegetačním období (M_z) se přivádí v jednotlivých **závlahových dávkách** M_d (nepřetížení půdy vodou, ztráty povrchovým a podzemním odtokem, výpar) $M_z = \sum M_d$

$$M_d = 100 k_z (PK - W_{mom}) h$$

W_{mom} ... momentální vlhkost půdy (% objemu půdy)

h ... potřebná hloubka navlažení podle druhu plodiny (m)

PK ...kapilární pórovitost půdy (polní vodní kapacita)

k_z ... ztrátový součinitel podle způsobu závlahy

Osevní postup:

Cibule	20 ha
Brambory	50 ha
Celer	20 ha Mds
Jahody	10 ha

Směrodatná závlahová dávka

DEFINICE ($m^3 \text{ ha}^{-1}, \text{ mm}$) :

Množství vody pro směrodatnou plodinu osevního postupu, která je v období maximální evapotranspirace nejnáročnější na vláhu

Druh půdy	Plodina			
	Cukrovka	Kukuřice	Vojtěška	Zelenina
	$M_{ds} / m^3 \cdot ha^{-1} /$			
písčité	200	200	300	100
hlinitopísčité	250	250	400	150
písčitohlinité	300	300	500	200
hlinité	400	350	600	250
jílovitohlinité	350			
jílovité	350			

M_{ds}

Směrodatná závlahová dávka

Plodina	Směrodatná závlahová dávka $M_{ds} / m^3 \cdot ha^{-1}$	Průměrná červencová teplota $^{\circ}C$					
		16	17	18	19	20	21
		Směrodatná denní evapotranspirace $m^3 \cdot ha^{-1}$					
Zelenina	100	46,4	50,7	55,0	59,4	63,7	68,0
	200	41,9	46,5	51,1	55,7	60,3	64,9
Polní plodiny a ovocné dřeviny	200	34,7	38,7	42,7	46,7	50,7	54,8
	300	34,1	38,1	42,1	46,1	50,2	54,2
	400	33,5	37,5	41,5	45,6	49,6	53,6
	500	32,9	36,9	41,0	45,0	49,0	53,0
	600	32,3	36,3	40,4	44,4	48,4	52,4
	800	29,9	33,9	37,9	41,9	45,9	49,9

E_d
Směrodatná denní evapotranspirace

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Směrodatná denní evapotranspirace $E_d / m^3 \cdot ha^{-1} /$ v závislosti na teplotě

Hydrolimity pro závlahu

Pórovitost půdy:

Čím je půda pórovitější, tím má **nižší objemovou hmotnost** a naopak. **Největší pórovitost** mají organogenní horizonty (rašelina, lesní hrabanka až 90%, horizonty bohaté na humus 50 – 70%). S hloubkou půdního profilu organických látek ubývá.

Plná vodní kapacita:

Při absolutně suché půdě jsou póry půdy vyplněny pouze vzduchem a naopak při **plné vodní kapacitě** jsou všechny póry vyplněny vodou.

Jednotlivé zemědělské plodiny vyžadují různý poměr obsahu vzduchu a vody v půdních pórech v průběhu vegetačního období (**s výjimkou rýže nesnáší stav plné vodní kapacity**).

Polní vodní kapacita:

Schopnost půdy pojmout **a udržet** co největší množství vody v relativně rovnovážném stavu (**cca 80% pórů zaplněno vodou a 20% vzduchem**)

Vlhkost půdy:

= stav půdy v daném okamžiku. Zavlažování plodin začíná i probíhá při vlhkosti půdy menší než plná vodní kapacita - dochází k **vsaku (infiltraci) a průsaku (penetraci/perkolaci)**

Optimální vlhkost půdy:

60-80% z celkového objemu pórů je vyplněno vodou a 20-40% vzduchem. Mění se podle růstových fází plodin – **tzv.fenofází**

Minimální zásoba půdní vláhy:

= dolní hranice optimální vlhkosti půdy (rostliny ještě netrpí nedostatkem vláhy)

Bod vadnutí:

= stav půdní vlhkosti, kdy již rostliny svou sací silou nepřekonají síly jimiž je voda v půdě poutána

Využitelná vodní kapacita VVK

VVK ... využitelná vodní kapacita v půdě (v % obj. půdy), PK - BV

Plodina	h_u hloubka uložení hlavní masy kořenů /m/	Druh půdy					
		lehké		střední		těžké	
		písčité	hlinito- písčité	písčito- hlinitá	hlinitá	jílovito- hlinitá	jílovitá
		Obsah I. zrnitostní kategorie v %					
		do 10	10-20	20-30	30-45	45-60	60-70
		VVK-využitelná vodní kapacita v % objemu půdy (PK-BV)					
		10	10-15	15-18	18-22	22-20	20-19
		Využitelná zásoba vody v půdě ze zimního období při maximální účinné hloubce zakořenění - W_z - /m ³ .ha /					
obiloviny	0,40-0,60	150	150-225	225-270	270-330	330-300	300-285
kukuřice	0,40-0,80	200	200-300	300-360	360-440	440-400	400-380
luštěniny	0,30-0,70	175	175-263	263-315	315-385	385-350	350-333
cukrovka, krmná řepa	0,40-0,80	200	200-300	300-360	360-440	440-400	400-380
brambory	0,40-0,60	150	150-225	225-270	270-330	330-300	300-285
jednoleté píce	0,30-0,60	150	150-225	225-270	270-330	330-300	300-285
jetel červený	0,40-0,80	200	200-300	300-360	360-440	440-400	400-380
olejniny, trávy, zelenina	0,30-0,50	100	100-150	150-180	180-220	220-200	200-190
sady, vinice	0,70-1,00	250	250-375	375-450	450-550	550-500	500-475
chmelnice	0,50-0,70	175	175-263	263-315	315-385	385-350	350-333
tabák	0,30-0,60	150	150-225	225-275	275-330	330-300	300-285
vojtěška	0,60-1,00	250	250-375	375-450	450-550	550-500	500-475

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

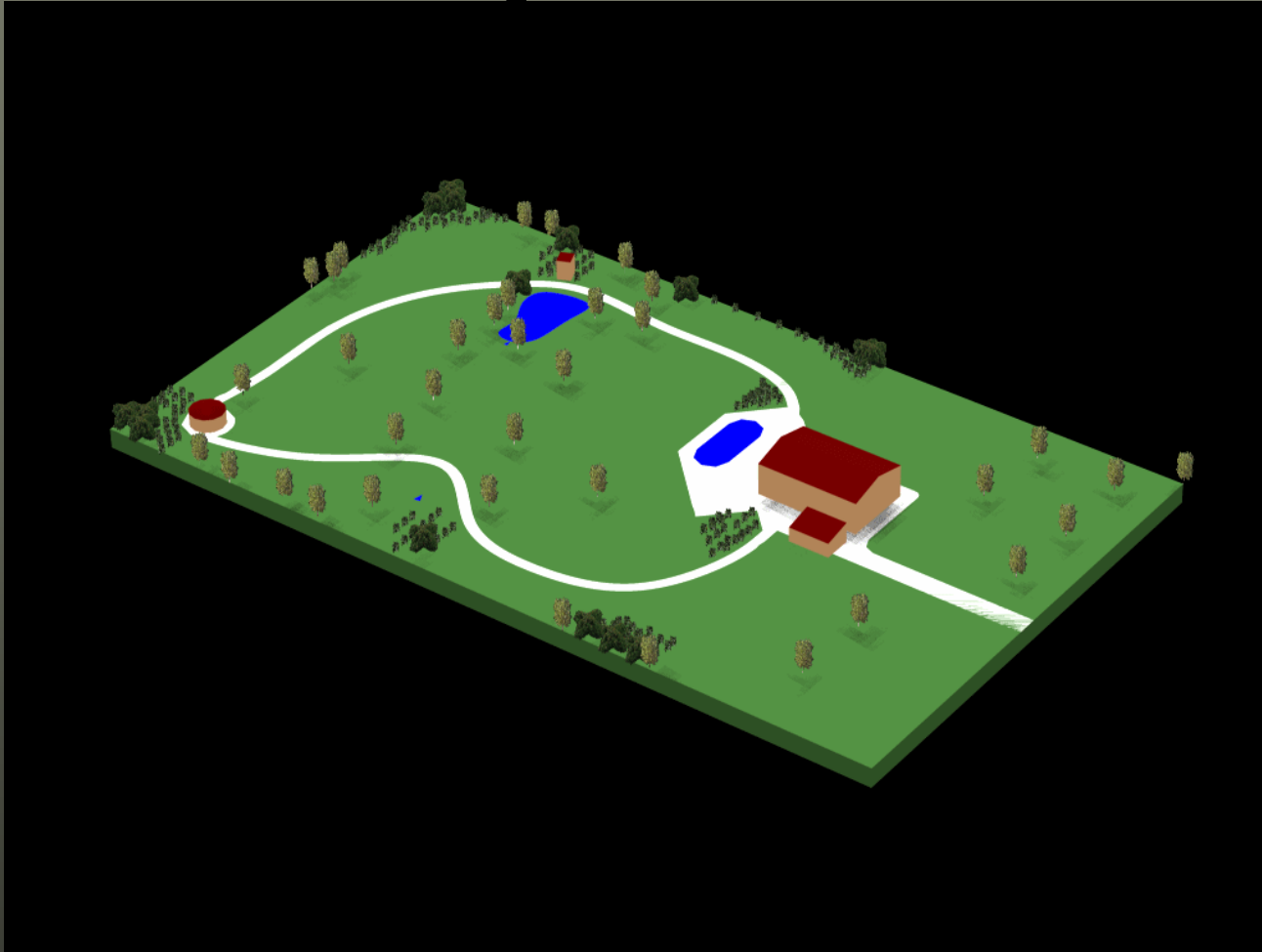
Fakulta stavební, ČVUT Praha

Využitelná vodní kapacita v půdě ze zimního období

2. ZÁKLADY AZS

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha

Animace provozu AZS RD

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha

Ilustrační video 1.

Název: **Exkurze AZS**

Autor: firma L.P.I. pan Provazník

Základní údaje:

- ◆ Říčany u Prahy, dvě zahrádky paralelně
- ◆ Praporky, vytýčení postřikovačů
- ◆ Loupání trávniku. Zemní fréza.
- ◆ Trubní rozvody, navrtávací pasy.
- ◆ „Parohy“ na posouzení vydatnosti zdroje
- ◆ Vodní zdroj + filtr v šachtě na vodovodní přípojce
- ◆ Realizováno sotimentem Rain Bird

Ilustrační video 2.

Název: **Realizace nevýsuvného AZS (VÚMOP Mělník)**

Autor: **studenti diplomanti**

Základní údaje:

- Projekt + výkaz výměr, výrobků – příprava, objednání
- Zaměření pozemku, vytýčení postřikovačů
- Dva systémy HUNTER – MP Rotátor (9 trysek), PGP (4 trysky)
- Rozvod trubního vedení, připojení na hlavní řad
- Osazení postřikovačů, tlaková zkouška (proplach)
- Osazení trysek a předání systému
- Kontrola rovnoměrnosti postřiku

Ilustrační video 3:

Název: **Jak zavlažovat**

Autor: **starší dokument (1973), ale obecný princip dosud platný**

Základní údaje:

- Meteostanice – stanovení základních klimatických veličin (úhrn srážek – srážkoměr), měření teploty, měření relativní vlhkosti vzduchu, rychlosti a směru větru ...
- Vláhová potřeba plodiny
- Biologická křivka plodiny

- Stanovení momentální vlhkosti půdy – odběr porušených půdních vzorků pomocí ručního vrtáku
- Hloubka zavlažení – hloubka uložení kořenů
- Plná vodní kapacita – polní vodní kapacita
- Stanovení velikosti závlahových dávek v průběhu VO

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební, ČVUT Praha

Ilustrační video 4.

Název: **Golfové hřiště Sokolov**

Autor: **student Ondřej Sobotka**

Základní údaje:

- ◆ Nově vytvořené 18-ti jamkové GH na místě bývalého uhelného dolu Michal
- ◆ Rekultivace dolu v roce 2005
- ◆ Max. převýšení hřiště je 42 m
- ◆ Rozloha hřiště je 100 ha
- ◆ Zavlažovány odpaliště. Dráhy i jamkoviště
- ◆ Voda odebírána ze závlahové nádrže Michal
- ◆ Realizováno sotimentem Rain Bird

Děkuji za pozornost!!!!

**Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství
Fakulta stavební, ČVUT Praha**